6. Гультай М.М. Особливості функціонування інституту конституційної скарги у Федеративній Республіці Німеччина [Електронний ресурс] / М.М. Гультай. – Режим доступу : http://www.viche.info/journal/2695.
7. Гультай М.М. Ідея конституційної скарги у сучасній конституційно-правовій доктрині України / М.М. Гультай // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 85.
8. Маклаков В.В. Конституционный контроль в зарубежныхстранах / В.В. Маклаков – М. : Норма, 2007. – 655 с.

МАКАРОВА Л. Р.,
аспірант кафедри теорії
та історії держави і права
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

УДК 340.142

СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРАВОВИХ АКТІВ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ СУДОВОЇ ВЛАДИ

Стаття присвячена висвітленню та аналізу сучасних наукових досліджень щодо правових актів органів та посадових осіб судової влади, які проводилися вченими в юридичній науці з метою визначення існуючого стану розроблення цієї тематики. У роботі розкрито суть та зміст основних положень наукових праць, які стали результатом ґрунтовних досліджень вітчизняних науковців, виокремлено основні напрямки їх досліджень та визначено шляхи подальших наукових пошуків.
Ключові слова: *стан наукових досліджень, правові акти органів судової влади, правові акти посадових осіб судової влади, судові рішення, судова практика, судовий прецедент.*

Статья посвящена освещению и анализу современных научных исследований относительно правовых актов органов и должностных лиц судебной власти, которые проводились учеными в юридической науке с целью определения существующего состояния разработки этой тематики. В работе раскрыта суть и содержание основных положений научных трудов, которые стали результатом основательных исследований отечественных ученых, выделены основные направления их исследований, определены пути дальнейших научных поисков.
Ключевые слова: *состояние научных исследований, правовые акты органов судебной власти, правовые акты должностных лиц судебной власти, судебные решения, судебная практика, судебный прецедент.*

In the article were analysed modern scientific researches about the legal acts of organs and public servants of courts, which was conduct by scientists in legal science with the aim of determination of existent level of development of these questions. In this work are considered the basic results of scientific works of home scientists, certain basic directions of their researches and the ways of further scientific searches.
Key words: *level of scientific researches, legal acts of courts organs, legal acts of public servants of courts, court decisions, judicial practice, precedent of court.*

Вступ. Особливе місце в системі правових актів сучасної держави займають правові акти органів судової влади, які мають особливу процесуальну форму та порядок прийняття. Зміст правових актів органів судової влади зумовлений особливим місцем суду в системі розподілу влади, який здійснює не лише функцію правосуддя, але і деякі інші. Тому нерідко дія правових актів органів судової влади поширюється на невизначене коло осіб.

Проте слід констатувати, що нині в юридичній науці немає єдиного підходу щодо розуміння поняття, видів та значення правових актів, які приймаються органами судової влади та її посадовими особами. Більше того, кожна галузева наука на внутрішньому рівні визначає власну систему правових актів органів судової влади та їх роль, у зв'язку із чим однорівневі, здавалося б, за своєю природою акти в рамках різних галузей навіть іменуються по-різному. За такого підходу порушуються принцип єдності судової влади і принцип одноманітності юридичної практики. Тому об'єктивно склалася необхідність висвітлення існуючого стану наукових досліджень правових актів органів та посадових осіб судової влади, що дозволить виявити малодосліджені або взагалі недосліджені аспекти цієї тематики.

Постановка завдання. Питання щодо ролі актів судової влади в системі джерел права досліджували такі вчені: І.В. Андронов, С.М. Братусь, А.Б. Венгеров, М.В. Вітрук, М.М. Вопленко, Р.Ф. Гринюк, Т.В. Гурова, Є.П. Євграфова, О.В. Зайчук, С.Л. Зівс, С.А. Карапетян, А.Є. Козлов, Є.В. Колесніков, О.В. Кот, Д.В. Кухнюк, В.В. Лазарєв, М.В. Мазур, М.М. Марченко, Л.Г. Матвєєва, В.С. Нерсесянц, Н.М. Оніщенко, Н.М. Пархоменко, А.А. Письменицький, С.П. Погребняк, М.П. Селіванов, І.Д. Сліденко, М.В. Тесленко, Ю.М. Тодика, Р.Б. Тополевський, Б.М. Топорнін, Д.Ю. Хорошковська, М.В. Цвік, В.Є. Чиркін, М.Д. Шаргородський та інші. Визнання за судами нормотворчих функцій розглядали у своїх наукових працях такі вчені як К.Ю. Ісмайлов, Р.З. Лівшиц, Л.А. Луць, А.Ф. Черданцев, О.В. Попов, Є.В. Семянов, Е.А. Єршова, С.В. Шевчук, О.М. Ярошенко та інші.

Однак існуючі наукові праці не вирішують всіх теоретичних та практичних проблем щодо розуміння, ролі і значення правових актів як органів судової влади так і їх посадових осіб, що зумовлює необхідність визначення сучасного стану досліджень зазначених проблем у вітчизняній юридичній доктрині. Таким чином, метою даної статті є аналіз, узагальнення та критичне осмислення комплексних наукових праць, в яких досліджувалися питання щодо правових актів органів і посадових осіб судової влади та визначення подальших напрямів наукових досліджень.

Результати дослідження. Слід зазначити, що одним із магістральних напрямків сучасної правової науки є дослідження актів органів судової влади та судової практики як джерела права. Так, з позиції К.Ю. Ісмайлова до джерел права України слід віднести прецеденти Європейського суду з прав людини, правовий звичай, судові рішення (рішення Конституційного Суду України, рішення Верховного Суду України, рішення вищих спеціалізованих судів України). При цьому вченим констатовано, що висновки Конституційного Суду України не можуть бути віднесені до джерел права і національного законодавства України, оскільки вони не мають правотворчого значення, а лише є правовою основою для ухвалення певного правотворчого рішення іншими органами державної влади [1].

На переконання М.В. Мазура, сьогодні статус джерела конституційного права України мають прецеденти ЄСПЛ; підсумкові акти КСУ; деякі «відмовні» ухвали КСУ з позитивним і негативним змістом; окремі акти ВСУ, ВАСУ та ВГСУ (постанови пленумів цих судів, рішення в конкретних справах), що містять правові позиції з питань, які входять до предмету правового регулювання конституційного права, а також усталена судова практика із цих питань; чинні рішення судів загальної юрисдикції будь-якої інстанції містять правові приписи, якими скасовуються незаконні (неконституційні) нормативно-правові акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування, та стосуються предмета конституційно-правового регулювання; нормативні внутрішньоорганізаційні та оперативні акти нормативно-допоміжного значення КСУ та ВСУ [2, с. 12].

Рішення Конституційного Суду та судовий прецедент як джерела конституційного права України розглянуто також у колективній монографічній праці Ю.С. Шемшученка, Н.М. Пархоменка, О.В. Скрипнюк, О.І. Ющика, В.М. Шаповала [3]. Особливості актів Кон-

ституційного Суду та Верховного Суду України, які є допоміжними джерелами цивільного права, визначено в праці Н.І. Хімчук [4]. Комплексне дослідження актів судової влади як джерел трудового права України проведено вченим О.І. Кіт [5].

Судову практику як джерело права було досліджено в роботах Д.Ю. Хорошковської [6], Н.Д. Слотвінської та С.С. Зміївської [7]. Так, на думку Н.Д. Слотвінської, судова практика вищих судових органів є джерелом права лише тоді, коли в судовому акті: закріплені положення, що роз'яснюють специфіку застосування нормативних актів; вироблені нові правові правила матеріального і/або процесуального характеру; дано тлумачення правової норми; сформульовано правову позицію, якою подолано прогалину, дефект або колізію в нормативно-правовому акті [8, с. 10].

Окремо слід звернути увагу на наукові праці, в яких комплексно досліджувалися питання судового прецеденту.

Судовий прецедент у правовій системі України ґрунтовно досліджувався вченим А.А. Марченко [9]. Правова природа судового прецеденту також вивчалась Д.В. Кухнюком, яким обґрунтована необхідність визнання судового прецеденту джерелом кримінально-процесуального права та запропоновано механізм його дії [10]. Філософське та теоретичне осмислення судового прецеденту в системі джерел права розглянуто у роботі Н.А. Гураленко [11]. Перспективи судового прецеденту як одного з джерел (форм) вітчизняного права визначено в роботі Б.В. Малишева [12].

До наступної групи слід віднести наукові праці, в яких досліджувалися питання нормативності актів судової влади. Цій тематиці було присвячено ґрунтовну працю С.В. Шевчука, на думку якого, в умовах правової системи України в найближчій перспективі визнання нормативності актів судової влади здебільшого пов'язано з офіційним тлумаченням Конституції та законів України, а також із тлумаченням норм права в процесі правозастосування та засновується на правових позиціях [13, с. 26].

Юридичну природу судової правотворчості, її класифікацію, основні ознаки технології судової правотворчості та її структуру, техніко-правові засоби судової правотворчості та правила їх використання досліджено в роботі Н.В. Стецика [14]. На думку К.Ю. Ісмайлова, до судових актів, які містять нормативні приписи, слід віднести: рішення Конституційного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України, прецеденти Європейського Суду з прав людини [15].

Актуальною є також праця М.Ю. Горбань, який обґрунтовує, що судова правоконкретизація – це юридично значима діяльність компетентного суб'єкта судової системи держави, що спрямована на відображення в судових актах точного та повного змісту принципу, норми права, досягнення максимальної правової визначеності задля її ефективного використання у врегулюванні суспільних відносин за об'єктивно існуючих умов [16].

Серед наявних наукових праць, що складають наступну групу робіт, слід виокремити ті, серед завдань яких були дослідження поняття, видів та структури актів судової влади. При цьому слід відзначити, що дані питання системно вивчалися вченими в галузі цивільного права, серед яких – Андронов І.В., Гаврік Р.О., Колотілова І.О., Фазикош Г.В., Шиманович О.М.

Так, із позиції Г.В. Фазикош, основним актом реалізації судової влади є судове рішення, яким судова справа вирішується по суті і яке є структурним компонентом відповідного судочинства як процесуальної форми реалізації правосуддя. На думку вченого, судове рішення – це акт реалізації судової влади, постановлений у формі процесуального акту-документа в межах самостійної (автономної) судової процедури, яким справа вирішується по суті і який є частиною правопорядку в державі. У праці проаналізовано нові види судових рішень, серед яких – судовий наказ, заочне рішення, сумарне рішення. Судове рішення розглядається вченим як поняття, що відтворює складне структуроване правове явище, незмінними елементами якого є: предмет, підстава та зміст (владний припис суду) [17, с. 10].

Дещо іншу позицію щодо актів судової влади висловлює О.М. Шиманович, яка у своїй роботі приходить до висновку, що постанова – це загальна назва владних суджень і волевиявлень суду, що знаходять своє вираження в процесуальних документах, і виділяє такі види

судових постанов, як рішення, ухвала і судовий наказ. Автор поділяє позицію тих вчених, які вважають, що залежно від способу захисту права й правових наслідків, які викликають рішення суду, вони поділяються на: 1) рішення про присудження; 2) рішення про визнання; 3) конститутивні рішення [18, с. 5].

З позиції І.В. Андронова, рішення суду – це вольовий акт правосуддя в цивільному процесі, ухвалений судом іменем України у встановленому законом порядку в результаті здійснення правозастосовчої діяльності, який містить у собі наказ і підтвердження наявності або відсутності правовідносин, спрямований на охорону та захист прав, свобод і законних інтересів суб'єктів права і який має наслідком виникнення, зміну або припинення процесуальних, а в деяких встановлених законом випадках – матеріальних правовідносин. Рішення суду в цивільному процесі мають відповідати певним вимогам, які пред'являються до них як до актів правосуддя [19, с. 14].

За результатами дослідження Р.О. Гавріка встановлено, що законна сила судового рішення – це його якість, що характеризує судове рішення як акт правосуддя і забезпечує реалізацію владного веління, що міститься в рішенні, та визначеність у встановлених судовим рішенням правовідносинах. Зміст законної сили складають її статичний (остаточність судового рішення) та динамічний (обов'язковість судового рішення) елементи [20, с. 13]. Проблеми законності та обґрунтованості рішень суду в цивільному процесі України, а також сутність рішення суду як однієї із форм судових актів висвітлено в праці І.О. Колотілової [21].

Правові акти органів судової влади також досліджувалися вченими через призму їх приналежності до різних процесів та проваджень.

Правовий режим судових актів у господарському процесі України досліджено в праці О.В. Кот. Вченим сформульовано доктринальне визначення поняття судових актів у господарському процесі та проведено їх класифікацію, з'ясовано правову природу судових актів у господарському процесі та їх місце в системі актів державних органів, уточнено поняття та визначено зміст (елементи) правового режиму судових актів, з'ясовано особливості правового режиму рішення господарського суду першої інстанції, постанов апеляційної та касаційної інстанцій постанов Верховного Суду України в господарських справах. На думку вченого, як окремі види судових актів доцільно було б виділити інтерпретаційні акти, що приймаються вищими спеціалізованими судами не в порядку здійснення правосуддя в конкретній адміністративній, господарській, кримінальній чи цивільній справі, а в порядку забезпечення єдності судової практики, а також інформаційні і забезпечувальні акти [22, с. 18].

Актуальні питання прийняття судових рішень у кримінальному провадженні, їх правову природу, види, характеристики та значення розглянуто в монографічній праці І.І. Когутич. У змістовному контексті правових процедур вченим проаналізовано сучасні інформаційні та методичні системи, що використовуються для обґрунтування судових рішень у кримінальному провадженні, а також проаналізовано чинники, які за природою не належать до правових, однак впливають на прийняття судових рішень у кримінальному провадженні [23].

Правову природу судового рішення в адміністративному судочинстві з'ясовано в роботі О.В. Джафарової. Вченим охарактеризовано місце такого рішення серед процесуальних актів в адміністративному судочинстві, систематизовано вимоги до судового рішення як до процесуального акта в адміністративному судочинстві, обґрунтовано пропозиції щодо їх удосконалення. Автором також здійснено класифікацію зазначених рішень в адміністративному судочинстві з метою їх узагальнення та ефективного застосування на практиці [24].

Поняття процесуальних актів-документів в адміністративному судочинстві як систему офіційних актів, що закріплюють процесуальні дії суду й інших учасників судового адміністративного процесу на кожному його етапі було досліджено в роботі Е.Ю. Швед. Вченим сформульовано загальні ознаки процесуального акта-документа, проведено їх класифікацію, проаналізовано процесуальну форму та зміст, яким повинні відповідати процесуальні акти-документи в адміністративному судочинстві. А також досліджено історичний шлях та етапи розвитку процесуальної форми та змісту процесуальних актів-документів, їх реалізацію і закріплення в законодавстві минулих років та сучасності [25].

Ще одним магістральним напрямком наукових пошуків є дослідження актів судового тлумачення.

Зміст і обсяг поняття актів судового тлумачення, їх вплив на різні сфери правового життя держави проаналізовано в межах проведеного дослідження В.Г. Яворською. Вченим запропоновано вимоги до структури, змісту та мови таких актів, проведено ревізію ефективності чинних постанов Пленуму Верховного Суду України та вирішено низку інших супутніх питань [26]. Юридична природа актів судового тлумачення норм кримінально-процесуального права досліджувалась в праці О.В. Капліної [27].

Мовно-логічні функції актів тлумачення КСУ в контексті поняття належної правової комунікації досліджено в роботі П.В. Волвенка [28]. З позиції М.В. Савчина рішення Конституційного Суду характеризуються як інтерпретаційні акти, сукупність яких становить прецедентне право Суду [29]. Юридичну природу актів КСУ також комплексно було досліджено в працях М.В.Тесленко [30], В.О. Гергелійник [31], Г.О. Христової [32].

Неможна залишити поза увагою і наукові праці вчених, в яких досліджувалися питання щодо значення рішень Європейського Суду з прав людини, юридична природа яких на сьогодні однозначно невизначена. Одні вчені вважають їх правозастосовними актами, інші – правоінтерпретаційними (С.І. Палешник, І.Ю. Кретова), треті – правоконкретизуючими (Горбань М.Ю.), четверті вказують на те, що рішення ЄСПЛ мають подвійну правову природу, що залежить від суб'єкта та способу їх реалізації (О.Ю. Кайдаш). При цьому законодавством практика ЄСПЛ визнана джерелом права, що повинна застосовуватись судами України.

Висновки. Проведений аналіз сучасної наукової літератури з теми дослідження та теоретичне осмислення наукових праць у різних галузях права дозволило переконатися в тому, що незважаючи на значну увагу вчених до питань щодо особливостей правових актів судової влади, відсутній єдиний підхід щодо їх розуміння.

Підготовлені комплексні наукові праці можна розподілити на декілька загальних груп. Першу групу наукових джерел складають праці, в яких здійснено дослідження актів органів судової влади та судової практики як джерела права. Другу групу праць складають наукові роботи, в яких висвітлювались питання щодо правової природи судового прецеденту та його місця у правовій системі України. До третьої групи слід віднести наукові роботи, предметом дослідження яких стали питання щодо нормативності правових актів судової влади. Окрему четверту групу досліджень складають роботи, в яких висвітлювались питання щодо поняття, видів та структури правових актів судової влади. До п'ятої групи слід віднести наукові роботи, предметом дослідження яких були правові акти органів судової влади як складові різних процесів (цивільного, господарського) та проваджень (кримінального, адміністративного). До останньої шостої групи належать дослідження, в яких досліджувались акти судового тлумачення та їх значення. Окремою групою є дослідження щодо юридичної природи рішень Європейського Суду з прав людини та їх значення для національних судів.

При цьому слід наголосити, що на противагу значній кількості наукових праць, в яких висвітлювались різні проблемні питання щодо правових актів органів судової влади, дослідженню правових актів посадових осіб судової влади не приділяється належної уваги. В аспекті даної тематики є лише праця О.Ю. Дудченко, в якій досліджувались питання правового статусу осіб, що займають адміністративні посади в судовій системі України [33].

Таким чином, виходячи з даних обставин, на сьогодні актуальним є проведення окремого комплексного загальнотеоретичного дослідження, в якому необхідно: а) розглянути питання щодо поняття, видів, функцій та місця правових актів органів та посадових осіб судової влади в системі правових актів публічної влади; б) розглянути співвідношення правових актів органів та посадових осіб судової влади із суміжними поняттями, серед яких – юридичний процесуальний документ, протокол, процесуальний юридичний факт, правові (юридичні) засоби, правова позиція, правова поведінка тощо; в) здійснити загальну характеристику окремих різновидів правових актів органів та посадових осіб судової влади (правозастосовних та правоінтерпретаційних); г) визначити шляхи вдосконалення правових актів органів та посадових осіб судової влади через призму юридичної техніки.

Список використаних джерел:

1. Ісмайлов К.Ю. Акти судової влади в системі джерел права України : дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук : 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень / К.Ю. Ісмайлов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mydisser.com/ru/catalog/view/6/343/12871.html.

2. Мазур М.В. Акти органів судової влади як джерело конституційного права України : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.02 / М.В. Мазур ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2009. – 20 с.

3. Шемшученко Ю.С. Джерела конституційного права України: монографія / Ю.С. Шемшученко, Н.М. Пархоменко, О.В. Скрипнюк, О.І. Ющик, В.М. Шаповал ; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К. : Наук. думка, 2010. – 711 с.

4. Хімчук Н.І. Джерела цивільного права України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н.І. Хімчук ; Міжнар. гуманіт. ун-т. – О., 2011. – 21 с.

5. Кіт О.І. Акти судової влади як джерела трудового права України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / О.І. Кіт ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2013. – 16 с.

6. Хорошковська Д.Ю. Роль судової практики в системі джерел права України: теоретико-правове дослідження : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Д.Ю. Хорошковська ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. – К., 2006. – 20 с.

7. Зміївська С.С. Судова практика як джерело формування та розвитку права (загальнотеоретичний аналіз) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / С.С. Зміївська ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х., 2012. – 20 с.

8. Слотвінська Н.Д. Судова практика як джерело права : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Н.Д. Слотвінська ; Нац. ун-т «Львівська політехніка». – Львів, 2017. – 19 с.

9. Марченко А.А. Судовий прецедент у правовій системі України (1991–2010 рр.) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / А.А. Марченко; Нац. акад. внутр. справ. – Київ, 2015. – 20 с.

10. Кухнюк Д.В. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права України : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Д.В. Кухнюк ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 17 с.

11. Гураленко Н.А. Судовий прецедент в системі джерел права: філософсько-правовий аспект : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.12 / Н.А. Гураленко ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Л., 2009. – 18 с.

12. Малишев Б.В. Судовий прецедент у правовій системі Англії / Б.В. Малишев. – К. : Праксіс, 2008. – 344 с.

13. Шевчук С.В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади : автореф. дис... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / С.В. Шевчук ; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2008. – 38 с.

14. Стецик Н.В. Технологія судової правотворчості: загальнотеоретична характеристика [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Н.В. Стецик ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2011. – 16 с.

15. Ісмайлов К.Ю. Акти судової влади в системі джерел права України : Дис. на здобуття наук. ступ. кандидата юридичних наук Спеціальність : 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mydisser.com/ru/catalog/view/6/343/12871.html.

16. Горбань М.Ю. Судова правоконкретизація: загальнотеоретичні аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / М.Ю. Горбань ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2015. – 20 с.

17. Фазикош Г.В. Судове рішення в цивільному судочинстві : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Г.В. Фазикош ; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2008. – 20 с.

18. Шиманович О.М. Судові постанови у цивільному процесі України (на матеріалі рішень і ухвал суду першої інстанції) : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.03 / О.М. Шиманович ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 20 с.

19. Андронов І.В. Рішення суду першої інстанції в цивільному процесі України : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.03 / І.В. Андронов ; Одеська національна юридична академія. – О., 2008. – 20 с.

20. Гаврік Р.О. Законна сила судових рішень у цивільних справах [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Р.О. Гаврік ; НДІ приват. права і підприємництва НАПрН України. – К., 2011. – 20 с.

21. Колотілова І.О. Законність та обґрунтованість рішень суду в цивільному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / І.О. Колотілова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2015. – 19 с.

22. Кот О.В. Судові акти в господарському процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / О.В. Кот ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. – К., 2011. – 21 с.

23. Когутич І.І. Судові рішення в кримінальному провадженні України / І.І. Когутич ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л. : Підруч. і посіб., 2013. – 183 с.

24. Джафарова О.В. Судові рішення в адміністративному судочинстві: питання теорії та практики / О.В. Джафарова, Я.П. Синицька. – Харків : НікаНова, 2014. – 237 с.

25. Швед Е.Ю. Процесуальні акти-документи в адміністративному судочинстві : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Е.Ю. Швед ; Харків. нац. ун-т внутрішніх справ. – Х., 2009. – 18 с.

26. Яворська В.Г. Забезпечення єдності застосування кримінального законодавства України актами судового тлумачення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / В.Г. Яворська ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Л., 2012. – 18 с.

27. Капліна О.В. Правозастосовне тлумачення судом норм кримінально-процесуального права : автореф. дис... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / О.В. Капліна ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2009. – 40 с.

28. Волвенко П.В. Діяльність Конституційного Суду України щодо тлумачення Конституції України: теоретичний аспект : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01 / П.В. Волвенко ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2006. – 24 с.

29. Савчин М.В. Конституційний суд України як гарант конституційного ладу : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.02 / М.В. Савчин ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2003. – 17 с.

30. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.02 / М.В. Тесленко ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2000. – 17 с.

31. Гергелійник В.О. Правові проблеми становлення та функціонування конституційної юстиції України : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.02 / В.О. Гергелійник ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2000. – 18 с.

32. Христова Г.О. Юридична природа актів Конституційного Суду України : дис. … канд. юрид. наук : 12.00.01 / Г.О. Христова ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2004. – 225 с.

33. Дудченко О.Ю. Правовий статус осіб, які займають адміністративні посади в судовій системі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10 / О.Ю. Дудченко ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х., 2014. – 20 с.